

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ BATMAN ŞUBESİ
BATMAN BRANCH OF HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
KOMELEYA MAFÊN MIROVAN ŞAXA BATMANÊ
Ziya Gökalp Mah. Nasıroğlu İş Merkezi Kat:6 No:607
Tel : 0.488 214 96 55 E-mail: batman@ihd.org.tr

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
BATMAN ŞUBESİ

CEZAEVİ KOMİSYONU

BATMAN BEŞİRİ KAPALI CEZAEVLERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLÜ VE
TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME RAPORU

(09.06.2021)

1. GİRİŞ

İnsan Hakları Derneği Batman Şubesine; Batman ili Beşiri ilçesi sınırları içerisinde bulunan Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşanan hak ihlalleri ile ilgili yapılan başvurular ve ilgili kurumlarda yakını ya da müvekkili bulunan tutuklu ve hükümlü aileleri ile avukatlarının bildirimleri üzerine İHD Batman Şubesi yönetim kurulu kararı doğrultusunda cezaevi komisyonumuz inceleme ve gözlem yapmak üzere harekete geçmiştir.

Cezaevi komisyonumuz yapılan bildirimler ve başvurular ışığında Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan tutuklu ve hükümlülerle insan hakları ihlalleri iddiaları hakkında rastgele görüşme gerçekleştirmiştir

Tutuklu ve hükümlülerle yapılan görüşmelere İHD Batman Şubesi Yönetim Kurulu Üyeleri ve Cezaevi Komisyonu üyeleri Av. Yunus Bağış ve Av. Mercan Argunağa iştirak etmiştir.

2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

İnsan Hakları Derneği (İHD) Tüzüğü'nün; **Derneğin Amaç Ve İlkeleri** başlıklı 2. Maddesi gereğince yaşanan her türlü hak ihlali hakkında çalışma yürütmektir.

Bu çerçevede Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan hükümlü ve tutuklu mahpusların avukatları ve aileleri aracılığı ile komisyonumuza başvuruda bulunarak, ismi yer alan kurumlarda gerçekleşen insan hakları ihlalleri bildirimleri olmuştur.

Yine aynı şekilde Siirt E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Siirt Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan hükümlü ve tutuklu mahpusların avukatları ve aileleri aracılığı ile komisyonumuza başvuruda bulunarak, gerçekleşen nakiller nedeni ile insan hakları ihlallerine maruz kaldıkları yönünde bildirimleri olmuştur.

Komisyonumuza yapılan başvurularda yer alan iddiaların, kişi hakları ve güvenliğinin korunmasına yönelik vahim boyutlarda olması nedeniyle, komisyonumuz söz konusu ihlaller ile ilgili inceleme ve tespit çalışmalarında bulunmak amacıyla inceleme yapma kararı almıştır.

Bu ziyaretler ile ismi yer alan kurumlar, hapisanedeki yapısal ve genel sorunların yanı sıra mahpusların maruz kaldığı hak ihlallerini tespit etmeyi, raporlaştırmayı, gerekmesi halinde hukuki başvuruların yapılması ve hak ihlallerinin kamuoyuna aktarılması amacı ile kaleme alıp derneğimiz tarafından arşivlenmiştir.

Komisyonumuzun amacı Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Siirt E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Siirt Açık Ceza İnfaz Kurumu'ndan Batman ilindeki infaz kurumlarına nakilleri sürecinde ve sonrasında yaşadıkları hak ihlallerini inceleme ve elde edilen veriler ışığında tespitlerde bulunmak ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmak olarak belirlenmiştir.

3. YÖNTEM

Bu rapor temel olarak avukatlar tarafından hapisanelerde gerçekleştirilen ziyaretlere dayanmaktadır. Ziyaret dışında mahpusların aileleri ile yapılan telefon görüşmeleri, ailelerin yaptıkları yazılı başvurular, mahpusların avukatlarına gönderdikleri mektup, mail ve fakslardan edinilen bilgiler, konu hakkında muhatap resmi kurum veya kişiler ile gerçekleştirilen görüşme bilgileri kullanılmıştır.

Ayrıca rapor hazırlanırken Batman Barosu İnsan Hakları Merkezi ve İHD Siirt Şubesi tarafından hazırlanan raporlardan da faydalanılmıştır.

4. İLGİLİ DÜZENLEMELER

Komisyonumuz tarafından yapılan incelemeler;

Anayasa, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer alt düzenlemeler ,

Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar”,

9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü”

14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”;

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları),

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı;

5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük”,

“Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik” Hükümleriyle ilgili diğer mevzuatı dikkate alınarak yapılmıştır.

5. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL

A. Genel Olarak

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştiği iddiasıyla İnsan Hakları Derneği Batman Şubesi Cezaevi Komisyonuna yapılan başvurular, inceleme öncesinde yönetim kurulu toplantılarında yönetim kurulu üyeleri tarafından değerlendirilmektedir. Yapılan başvurular komisyonların görevlerine göre sınıflandırıldıktan sonra ilgili komisyonlara inceleme yetkisi verilmektedir.

B. İnsan Hakları Derneği Batman Şubesi Cezaevi Komisyonuna Yapılan Başvurular

İnceleme yapılan Batman Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda, İHD Siirt Şubesi raporu ve Batman Barosu İnsan Hakları Merkezi Cezaevi Raporu ışığında genel olarak;

- 1- Sağlık sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemesi,
- 2- Tedavilerin geç yapılması veya hiç yaptırılmaması,
- 3- Tedavilerine ilişkin sevklerin hastanelere geç yapılması veya hiç yapılmaması,
- 4- Pandemi gerekçesi ile tutuklu ve hükümlülerin karantina adı altında tek kişilik koğuşlarda tutulması,
- 5- Hükümlü ve tutukluların sosyal faaliyetlerden ve ortak alandan yararlandırılmaması,
- 6- Koğuşlarda yapılan aramalarda özel eşyalara el konulması,
- 7- Kötü muamele ve işkence iddiaları,
- 8- Dilekçelere cevap verilmemesi, hükümlü ve tutuklular tarafından gönderilen dilekçelerin çıkışlarının yapılmaması,
- 9- Ayakta sayım yapılması, ayakta sayım dayatmalarına karşı çıkıldığı takdirde disiplin cezasının verilmesi ve tekli hücrede tutulma
- 10- Temizlik ve hijyenik malzemesinin verilmemesi,
- 11- Telefon görüşmeleri esnasında tekmil verilmediği takdirde telefon görüşmelerinin kesilmesi ve telefon görüşmelerinde mahpusların Türkçe bilmemesi durumunda idareye dilekçe vermeye zorlanması
- 12- Açık görüşlerin yapılmaması ile yapılan kapalı görüşlerde gardiyanların odayı terk etmemesi ve görüş öncesi mahpusları tekmil vermeye zorlama
- 13- Sağlıklı ve temiz suya erişimin olmaması,
- 14- Kitap/gazete/dergi alma konusunda kısıtlama olması,
- 15- Aylık veya olağanüstü koğu aramalarının usulüne uygun yapılmaması,
- 16- Çıplak arama,
- 17- Sadece idarenin belirlediği televizyon ve radyo kanallarının izlenmesi,
- 18- Hükümlü veya tutuklu müdafilerine cezaevi girişinde GBT yapılması,

Konularında başvuruda bulunulmuştur.

Başvurular ilgisine göre uygun görülen kurumlara gönderilmek üzere işleme alınmış ve arşivlenmiştir.

6. İNCELEMELER

A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

1. Genel Olarak Kurum Hakkında Bilgilendirme

Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün teklifi ve Adalet Bakanlığı'nın 20.08.2020 tarih ve 98282 sayılı onayı ile hizmete alınmıştır.

Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu şehir imar planı içerisinde olup; Batman merkeze bağlı Beşiri ilçesi sınırları dâhilinde Cezaevi Caddesi Bağdu Mahallesi'nde bulunmaktadır. Kurumun (Kampüs İçinde) kuzeyinde Batman Ceza İnfaz Kurumu, güneyinde Batman Açık Ceza İnfaz Kurumu, Kampüs lojmanları ve boş araziler yer almaktadır.

Batman yerleşke sahası içerisinde inşa edilen Kurum, 15.162 metrekare kullanım alanı, 8.791 metrekare emniyet alanı olmak üzere toplam 23.953 metrekare kullanım alanına sahiptir.

2. Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na Ulaşım

Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Batman ili Beşiri ilçesinde bulunmaktadır. Batman ili ile Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu arasındaki mesafe 20 km olup araç ile 31 dakika sürmektedir. Cezaevine Batman ilinden doğrudan herhangi bir ulaşım aracı veya servis gitmemektedir. Cezaevine gidecek olan mahpus aileleri, ziyaretçiler ve avukatlar için sınırlı sayıda seçenek bulunmaktadır. Bu seçenekler de oldukça güçtür. Bunlar;

- 1- Aileler, ziyaretçiler ve avukatlar özel araçları ile cezaevine gidebilmektedir.
- 2- Aileler, ziyaretçiler ve avukatlar ticari araçlar ile cezaevine gidebilmektedir.
- 3- Aileler, ziyaretçiler ve avukatlar toplu taşıma araçları ile gidebilmektedir.

Cezaevine toplu taşıma araçlarıyla Batman İlçe Otogarından Beşiri ilçesine giden servislerle gidilebilmektedir. Batman İlçe Otogarı Batman ilinin Pazaryeri mahallesinde bulunmaktadır. Aile ve ziyaretçilerin çoğunluğu toplu taşıma araçlarıyla cezaevine gitmektedir. Beşiri ilçe otogarı ise Milli Egemenlik Mahallesi Belediye Caddesinde yer almaktadır. Beşiri otogarı ile Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu arası 2 km olup araçla 5 dakika, yaya olarak 26 dakika sürmektedir. Bu durum aileler, ziyaretçiler ve avukatlar açısından ciddi maddi ve manevi kayba yol açmaktadır.

Batman Barosu Yönetim Kurulu tarafından 14 Nisan 2021 tarihinde alınan karar doğrultusunda cezaevine pazartesi ve çarşamba günleri olmak üzere haftada iki kere özel araç kaldırılmasına karar verilmiştir. Avukatların bu kararla cezaevine ulaşımı kolaylaşmıştır.

Toplu taşıma araçları ile Beşiri ilçesine ulaşan vatandaşların cezaevine gidebilmesi için ayrıca başka servis veya araçları kullanması gerekmektedir. Ancak henüz buna ilişkin bir işlem ve hizmet yapılmamıştır. Aile ve ziyaretçilerin cezaevine doğrudan ulaşım ile ilgili yetkili merciler tarafından herhangi bir kolaylaştırıcı karar bu zamana kadar alınmamıştır.

B. CEZA İNFAZ KURUMUNDA YAPILAN İNCELEMELERDE ULAŞILAN TESPİTLER İLE HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Yukarıda bahsedilen Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan tutuklu/hükümler, aileleri ve avukatları aracılığıyla yapılan başvurular ve bildirimler doğrultusunda ceza infaz kurumunda incelemelerde bulunulmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlardaki mahpuslarla ve başvuru yapan mahpuslarla ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

1. Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki İncelemeler

Kurumda bulunan hükümlü ve tutuklular tarafından;

A numaralı Mahpus ile Yapılan Görüşmede: *Şeker hastalığım ve prostatım var. Hastalıklarım ciddi seviyede olmadığı için hastalıklarımın tedavisi için yeterli imkânlardan faydalanmaktayım ama cezaevinde şeker, kalp, tansiyon hastaları var bildiğim kadarıyla 65 yaşlarında oldukları için yaşlarından dolayı problemler yaşamaktadırlar. A.İ isimli mahpusta şeker, tansiyon ve kalp rahatsızlığı, H.A isimli mahpusta ise kalp ve tansiyon rahatsızlığı var. 30 Ekim 2021 tarihinde Beşiri cezaevine nakledilirken benimle birlikte 5 mahpus ile ilgili çıplak arama yapılmaya çalışıldı. Bizim karşı çıkmamız üzerine bazı kıyafetlerimizi çıkartarak arama yaptılar. Ayrıca Siirt cezaevinden nakledilen mahpusların hepsine çıplak arama yapmışlar ve hepsi darp edilmiş. Hapishaneye giriş çıkışlarda çıplak aramaya maruz kalıyorum. Cezaevine girişte çıplak arama dayatıldı. Mahpuslardan C. A bunu kabul etmediği için başgardiyandan dayak yedi. İdarenin belirlediği 20 kanal dışında televizyondan faydalanamıyoruz. Diğer mahpuslarla sohbet edemiyoruz. Yaklaşık 1 aya yakın süredir spor için izin veriliyor. Öncesinde spordan faydalanamıyorduk.(ayda 2 kez). Cezaevinde birçok eksiklik mevcuttur. 30 Ekim 2021 tarihinden beri Beşiri cezaevinde herhangi bir temizlik malzemesi verilmemiştir. Açık görüşler 14 aya yakın süredir yok. Kapalı görüşler ayda 3 kez 30'ar dakika 2 kişi ile sınırlıdır. Yapılan kapalı görüşlerde, gardiyanlar yanımızdan ayrılmamaktadır. Cezaevinde bulunan diğer mahpuslarla yaptığımız iç mektuplaşmaların akabeti ile ilgili bilgi verilmemektedir. Kitap, gazete veya dergi konusunda kısıtlamalar var. Yeni Yaşam, bir gün ve evrensel gazetelerini almamıza izin verilmiyor. Aylık yapılan koğuş aramalarına başgardiyan ya da müdürler katılıyor. Sayım sırasında büyük sıkıntılar yaşamaktayız. Ayakta sayım dayatması yapılıyor. Biz kabul etmediğimiz halde zorla ayağa kaldırılıyor. Ayakta sayım dayatmalarına karşı çıktığımız için 1 ay görüş cezası verildi bize. İnfaz hâkimliğine yaptığımız itiraz başvurusu reddedildi ve dosya şuan Batman 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde bulunmaktadır. Ayakta sayım esnasında havalandırmaya götürülüp, sesli tek sıra halinde sayım dayatılıyor. Koğuşumuzda bulunan arkadaşlarımızdan bazıları herhangi bir gerekçe gösterilmeden bağımsız koğuşunda 10 gün tutuldu. Bir arkadaşımız bağımsız koğuşundan çıkarılmaması halinde açlık grevine gireceğini söylemesi üzerine bizim koğuşa tekrardan getirildi. Cezaevinde bulunan diğer mahpuslarla görüşmemiz engelleniyor. Birlikte sosyal etkinliklerden faydalanamıyoruz. Yeni gelen mahpuslar karantina adı altında 20 gün ile 1 ay arası tek kişilik hücrede kalıyor.*

B Numaralı Mahpus ile Yapılan Görüşmede: Herhangi bir hastalığım yok. Ama Ö.C isimli mahpus yaralı bir şekilde cezaevinde kalmaya devam etmektedir. Tek kişilik koğuşta kalmaktadır. Onun dışında da hasta mahpuslar cezaevinde bulunmaktadır. Bunlar E.C ve V. D. Gözlemediğim sorunlar ise şunlardır; keyfi dayatmalar, telefon ve iletişim esnasında idare tarafından problemler yaşatılıyor, sayım esnasında ayakta sayım dayatması vardır. İdare tarafından işkence, darp ve kötü muameleye maruz kaldım. Tek kişilik hücrede kalıyorum. Daha önce de İnsan Hakları Derneği'ne başvuruda bulundum. Çıplak aramaya maruz kaldım. Üstümü zorla çıkardılar. Direnme sonucu sadece alt iç çamaşırlarımız kalacak şekilde bir önlük verildi. Sosyal kültürel haklardan faydalanamıyoruz. Spor, sohbet ve diğer haklardan yararlanamıyoruz. Sadece bir radyodan faydalanmama izin veriliyor onda bile sadece 2-3 kanal çalışıyor. Bu konuda da kısıtlama mevcuttur. Televizyon var ama idarenin belirlediği kanalları tek izleyebiliyoruz. Temizlik ve hijyen malzemesi çok sınırlı veriliyor onu dışında geri kalanları biz kendimiz satın alıyoruz. Görüş süreleri ve telefonla konuşma hakkımızı kullanırken sürelerle ilgili aksaklıklar yaşanıyor. Telefonla Kürtçe konuşma hakkımız engelleniyor. Bize “ Türkçe konuşun Türkçe bilmiyorsanız dilekçe verin idareye.” diyorlar. Bu konuda da dayatma var. Kapalı görüşlerde TC kimlik numaraları ve kişisel bilgilerimizin söylenmesi gerektiği dayatmasında bulunuyorlar. Daha önce yazdığım mektuplara sakıncalı bilgi gerekçesiyle el konuldu. İstedğimiz dergi, kitap ve gazeteyi alamıyoruz. Evrensel Gazetesi vb. gazetelerin bayilerinin olmadığı söylendi. Aramalar sırasında gardiyanlar ve başgardiyanlar gelmektedir. Bizi dışarı çıkarıp kaba üst araması yapıyorlar. Odayı dağıtıp çıkıyorlar. Ayakta sayım dayatması var.

C Numaralı Mahpus ile Yapılan Görüşmede: Benim kalp, bel fıtığı ve tansiyon gibi hastalıklarım var. Tedavim cezaevi revirinde yapılmaktadır. Tek kişilik hücrede kaldığımdan dolayı kendi bakımımı yapamayacak durumdayım. 3 kişilik koğuşlardan birine gitmek için yaptığım tüm başvurular reddedilmektedir. Hastalığım nedeniyle infaz erteleme veya hastalığımın tedavisi için yasal yollara başvuramama rağmen başvurularımın hepsi gerekçe belirtilmeden reddedilmektedir. Tek kişilik hücrede kaldığım için diğer mahpuslarla herhangi bir iletişimim yok. Sosyal kültürel haklardan faydalanamıyoruz. Spor yapma olanağı tanınmamaktadır. Sohbet veya diğer etkinliklerden hiçbirinden yararlanamıyoruz. Temizlik malzemesi satın alma yoluyla bizim tarafımızdan yapılmaktadır. Cezaevi idaresinin temizlik noktasında bir katkısı olmamıştır. Sağlıklı ve temiz suya erişimimiz yoktur. Musluk suyu içilmiyor. Satın alarak suya erişim sağlıyoruz. Yıkama açısından 60 litre sıcak ve soğuk su bulunmaktadır. Aile ile kapalı görüşleri sadece 20 dakika yapabiliyorum. Telefonların dinlenmede olmasından kaynaklı büyük sorun yaşıyoruz. Kişisel verilerimiz açısından dinlemeyi kabuk etmek mümkün değil. İstedğimiz dergi, kitap ve gazeteyi alamıyoruz. Bu konuda kısıtlama mevcuttur. Siyasi saiklerle vermediklerini düşünüyorum. Koğuş aramaları sırasında gardiyanlar, müdür ve başgardiyanlar gelmektedir. Koğuş aramaları haftada bir yapılıyor. Ayakta sayım dayatması var. Genel olarak yaşadığımız sorunları ileteceğimiz bir muhatap bulamıyoruz.

D Numaralı Mahpus ile Yapılan Görüşmede: 8 ay önce Batman Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildim. Buradaki ikinci ayımdan sonra herhangi bir gerekçe belirtilmeden tek kişilik koğuşa alındım ve yaklaşık 6 aydır tek kişilik koğuşta kalmaktayım. İlk

iki ayımda 3 kişilik koğuşta 3 arkadaşım ile birlikte kalmaktaydım. Yaklaşık bir ay önce yaşadığım belirtiler üzerine Covid-19 testi yaptım ve test sonucum pozitif çıktı. Bu gelişme üzerine haftalık telefon hakkımı kullanırken telefon açılır açılmaz teknil vermeden aileme Covid-19 test sonucumun pozitif olmasını söylemem üzerine telefon idare tarafından kesildi. Ailem endişelenmesin diye tekrardan arayıp karşılıklı teknil verdikten sonra durumum hakkında bilgi verdim.

Ayrıca koğuş aramaları sırasında ağız içi arama gibi onur kırıcı davranışlar sergileniyor. Normal şartlarda ayda 1-2 kez yapılan koğuş aramaları; tek kişilik koğuşta olmama rağmen haftada en az 3-4 kez yapılmaktadır. Bu koğuş aramaları tedbirsiz yapıldığı için covid-19 virüsüne yakalandım. Cezaevi idaresinin keyfi uygulamaları sonucu virüse yakalandığım halde bu hukuk dışı uygulamalar halen devam etmektedir. Koğuşların hijyen koşullarının çok kötü ve temizlik malzemesi covid-19 virüsüne rağmen yeterince sağlanmamaktadır. Tek başıma kaldığım koğuşun hijyenik koşullarının kötü olması sebebiyle 2-3 kez hastaneye sevk edildim. Geçen sene bir ameliyat geçirdim. Bunun yanı sıra bel fıtığı, boyun fıtığı, varis, topuk diken, KOAH hastalıklarım var. Birçok kronik rahatsızlığım bulunmaktadır.

Yine haftalık telefonla konuşma hakkım keyfi olarak engellenmektedir. Normalde 20 dakikalık telefonla konuşma hakkım olmasına rağmen telefon hakkını kullanırken teknil vermediğim için 30 saniye sonra cezaevi idaresince telefon konuşması kapatılıyor. Covid-19 virüsüne yakalandığım zaman da telefonu açar açmaz teknil vermeden covid-19 test sonucumun pozitif olduğunu söyledikten hemen sonra telefon idare tarafından tekrardan kesildi. Birkaç dakika sonra ailemin endişelenmemesi için tekrardan telefon açarak teknil (karşılıklı isim-soy ismin söylenmesi) verdikten sonra sağlık durumum ve cezaevi koşulları hakkında bilgi verdim. Bu durum 5 aya yakın süredir devam etmektedir. Bu 5 aylık süreç içerisinde sadece o gün ailemle telefon kesilmeden konuştum. O görüşmede de aileme İnsan Hakları Derneği'ne başvurmalarını ilettim. Ondan sonraki telefon görüşlerimin hepsinde de teknil vermediğim için ailem telefonu açar açmaz telefon görüşmesi kesiliyor. Disiplin cezaları adı altında keyfi cezalar verilip ailemle olan bağımın koparılması amaçlanmaktadır. Bu şekilde üzerimde hem sistematik hem de psikolojik işkence uygulanmaktadır.

İHD Siirt Şubesine ait cezaevi raporunda Siirt E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan sevk edilen hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler neticesinde:

“3 Aralık 2020 tarihinde merkez üssü Kurtalan ilçesi SIİRT ilinde yaşanan deprem nedeni ile Cezaevinde çatlakların oluştuğu, bunun üzerine mahpuslara ve ailelerine bilgi verilmeden 4 Aralık 2020 tarihinden itibaren Batman ili Beşiri ilçesinde yapımı tamamlanan Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na nakillerin yapıldığı, sevkler/sürgünler yapıldığı esnada mahpuslara ait eşyalar herhangi bir yasal engel olmamasına rağmen kendilerine verilmediği ifade edilmiştir.

Yine Sevkler/sürgünler esnasında yapılan aramalarda mahpusların ayakkabılarının çıkartıldığı bunun yanı sıra ayakkabılarının bağcıklarının da çıkartılarak idareye teslim edilmesini istediklerini, yapılan aramanın pandemi sürecine rağmen elle yapıldığını ve bu anlamda sağlık koşullarına dikkat edilmeden uygulamalarda bulunulduğu belirtilmiştir.

Yine yapılan görüşmeler neticesinde mahpusların temizliğinin yapılabilmesi için mahpuslara herhangi bir temizlik ürününün verilmediği, mahpusların kendi kişisel temizlik malzemeleri ile kaldıkları yeri temizleye çalıştıkları ve 18 gün boyunca yıkanamadıkları tarafımıza aktarılmıştır. Mahpuslara yönelik bu durum, TC Anayasasının 17. Ve 56. Maddeleri ile koruma altına alınan sağlık ve yaşam hakkının açık ihlali anlamını taşımaktadır.

Beşiri T Tipi ve Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda mahpusların kapalı avukat görüşü yapmaları için buldukları odadan çıkarıldıkları esnada ayakkabılarının çıkarılmaları istenerek bu şekilde mahpuslara arama yapılmak istendiği belirtilmiştir. Aynı uygulamanın mahpusların ziyaret sonrası odalarına götürüldüğünde de yapıldığını söylemişlerdir. Bu uygulamayı kabul etmeyen mahpusların birçoğu avukat görüşlerine çıkmamış ve bu sebeple de görüşler gerçekleştirilememiştir.

Yine mahpusların şalvar ve tişörtün ve iç çamaşırlarının çıkarmasını istediklerini, bu şekilde bir arama dayatıldığını, mahpusların bu şekliyle aramayı kabul etmemesi üzerine kalabalık bir grup şeklinde infaz koruma memurlarınca kamera bulunmayan bir odaya alınarak kendilerine hakaret ve küfür edildiği, darp edildiklerini, şalvarların zorla çıkarıldığını ifade etmişlerdir.

Mahpuslara semaver gibi ihtiyaçların karşılanmadığı, hasta olan mahpusların tedavileri için gerekli olan ilaçlara ulaşmakta zorluk çektikleri, Ailelerin hesaplarına yatırmış olduğu paraların hesaplarına yatmadığı ifade edilmiştir. (İHD Siirt Şubesi Cezaevi Raporu)”

2. Batman T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda Bulunan Hükümlü/Tutukluların Aileleri ile Yapılan Görüşmeler

Batman Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu hükümlü yakınları tarafından derneğimize yapılan başvurularda ve bildirimlerde kısaca, cezaevinde bulunan yakınlarının her gün yeni bir haklarının cezaevi idaresi tarafından gasp edildiğini, telefon görüşmelerinin mahpusların tekmil vermemesi durumunda kapatıldığını, işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını, çıplak aramaya maruz kaldıklarını, kapalı görüşlerde gardiyanların psikolojik baskı uyguladıklarını, bazı mahpusların tek kişilik hücrelerde keyfi olarak tutulduğunu, hasta mahpusların tedavileri için yeteri kadar koşulların sağlanmadığı, kullanım için verilen suyun yetersiz olduğunu, ayakta sayım yapıldığını, cezaevi giriş-çıkışlarında çıplak aramanın yapıldığını, cezaevine posta göndermenin sıkıntı olduğunu, gönderilen postanın geri döndüğünü, kapalı veya açık görüşe giderken giriş-çıkışlarda sorun yaşadıklarını, cezaevine ulaşım konusunda sorun yaşadıklarını dile getirmişleridir.

1 numaralı aile başvurusunda yaşanan ihlalleri şu şekilde açıklamaktadır: *Abim 4 yıl önce tutuklanıp Siirt E tipi kapalı ceza infaz kurumuna gönderildi. 8 ay önce Batman Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildi. Buradaki ikinci ayından sonra herhangi bir gerekçe belirtilmeden tek kişilik koğuşa alındı ve yaklaşık 6 aydır tek kişilik koğuştta kalmaktadır. İlk iki ayında 3 kişilik koğuştta 3 arkadaşı ile birlikte kalmaktaydı. Yaklaşık bir ay önce abim haftalık telefon görüşmesi esnasında Covid-19 testi yaptırdığını ve test sonucunun pozitif çıktığını ilettili. Bu bilgi üzerine cezaevi idaresi ile iletişime geçip abimin durumunu sormamız üzerine, idare; abimin herhangi bir sıkıntısının olmadığını, hasta olmadığını, sağlık durumunun iyi olduğunu, hastaneye gidip gelmesi üzerine karantinaya alındığını test*

sonucunun pozitif olmadığını söylemiştir. Hastaneyi aradığımızda hastane de abimin söylediklerini doğruladı ve covid-19 test sonucunun aramızdan 5 gün önce pozitif çıktığını söylediler. Cezaevi idaresi tarafından abimin sağlık durumuyla ilgili bize yanlış bilgi verildi. Ayrıca koğuş aramaları sırasında ağız içi arama gibi onur kırıcı davranışlar sergileniyor. Normal şartlarda ayda 1-2 kez yapılan koğuş aramaları; abim tek kişilik koğuşta kalmasına rağmen haftada en az 3-4 kez yapılmaktadır. Bu koğuş aramaları tedbirsiz yapıldığı için abim covid-19 virüsüne yakalandı. Cezaevi idaresinin keyfi uygulamaları sonucu virüse yakalandığı halde bu hukuk dışı uygulamalar halen devam etmektedir. Abim Koğuşların hijyen koşullarının çok kötü olduğunu ve temizlik malzemesinin covid-19 virüsüne rağmen yeterince sağlanmadığını, tek başına kaldığı koğuşun hijyenik koşullarının kötü olması sebebiyle 2-3 kez hastaneye sevk edildiğini dile getirmiştir. Abim geçen sene bir ameliyat geçirdi. Bunun yanı sıra bel fitiği, boyun fitiği, varis, topuk diken, KOAH hastalığı var ve covid-19 bu hastalığı tetikliyor. Tekrar covid olmayacağını garanti yok ve birden çok kronik rahatsızlığı bulunmaktadır.

Yine abimin haftalık telefonla konuşma hakkı keyfi olarak engellenmektedir. Normalde 20 dakikalık telefonla konuşma hakkı olmasına rağmen telefon hakkını kullanırken tekmil vermediği için 30 saniye sonra cezaevi idaresince telefon konuşması kapatılıyor. Covid-19 virüsüne yakalandığı zaman da telefonu açar açmaz tekmil vermeden covid-19 test sonucunun pozitif olduğunu söyledikten hemen sonra telefon idare tarafından tekrardan kesildi. Birkaç dk sonra endişelenmememiz için tekrardan telefon açarak tekmil verdikten sonra sağlık durumu hakkında bilgi verip cezaevi koşulları hakkında bilgi vermiştir. Bu durum 5 aya yakın süredir devam etmektedir. Disiplin cezaları adı altında abime keyfi cezalar verilip ailesiyle olan bağının koparılması amaçlanmaktadır. Bu şekilde abim üzerinde hem sistematik hem de psikolojik işkence uygulanmaktadır. Abimin hayatından endişelenmekteyiz. Tekrardan covid-19 virüsüne yakalanmasından korkuyoruz.

Bu sebepten dolayı insan Hakları Derneğinden hukuki destek talebinde bulunmaktayız. Yaşanan ağır hak ihlallerinin ve insan hayatına kast eden uygulamaların son bulması için ilgili mercilere başvurup hak ihlallerinin ortadan kaldırılmasını talep etmekteyiz.

3. Batman T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda Heyetimizin Yapmış Olduğu Gözlemler

Cezaevi Komisyonumuz; cezaevine gidiş gelişlerde sıkıntı yaşadıklarını, ailelerin ve ziyaretçilerin ulaşım konusunda daha büyük sıkıntılarla karşılaştığını, her zaman ulaşım sağlayamadıklarını, Beşiri ilçesinden cezaevine gidişlerde ulaşım aracı olmadığını, bu sebepten dolayı tutuklu ve hükümlü yakınlarının cezaevine görüşe giderken yaklaşık 2 kilometrelik yolu yürümek zorunda kaldıklarını, bu durumun mahpusların çocuk, yaşlı ve engelli yakınları için ciddi bir sorun teşkil ettiğini, cezaevlerine giriş-çıkışlarda HES Kodu adı altında GBT yapıldığını, avukatların müvekkilleriyle görüşmek için çok beklediklerini, bazen müvekkillerin disiplin cezası aldığı gerekçesiyle görüşemediklerini, müvekkillerin ağır koşullar altında yaşadıklarını, temel ihtiyaçlarının idare tarafından karşılanmadığını, özellikle Covid-19 gibi riskli ve ölümcül olan bir salgına rağmen temizlik konularında temel ihtiyaçların karşılanması noktasında cezaevi idaresinin yetersiz kaldığını, mahpusların ayakta sayım ve tekmil gibi çağ dışı uygulamalara maruz kaldığını, telefon ve kapalı görüşlerde yine tekmil gibi dayatmaların olduğunu, mahpusların cezaevi giriş-çıkışlarında çıplak aramalara maruz kaldığını, nakiller esnasında idarenin dayatmalarını kabul etmeyen mahpusların gardiyanlar tarafından darp edildiğini gözlemlemiştir.

Derneğimiz yöneticisi ve cezaevi komisyonu üyesi Av. Mercan Argunağa'ya hak ihlallerinin tespiti için gittiği Batman Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu girişinde HES kodu sorgulaması adı altındaGBT yapılmıştır. Yaklaşık 1 buçuk yıldır Vicdani Ret kararını açıklayan ve bundan dolayı bakaya durumunda bulunan Av. Mercan Argunağa hakkında asker kaçağı olduğu gerekçesiyle tutanak tanzim edilerek hukuksuz bir şekilde saatlerce cezaevi girişinde bekletilmiş; fiili gözaltı işlemi yapılmıştır.

7. DEĞERLENDİRMELER

Batman T Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumu'nda yapılan incelemelerde; gerek aile ve avukatlar tarafından verilen bilgiler gerek ise hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler bir bütün halinde değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

a. Haberleşme, Kapalı/Açık Görüşler ve Haftalık Telefon Hakkı

1- Haberleşme

Cezaevi içi mektuplaşma konusunda yapılan görüşmeler neticesinde sıkıntıların yaşandığı anlaşılmıştır. Gönderilen mektuplar yerine ulaşılmadığı gibi mahpuslara mektupların akıbeti hakkında da herhangi bir bilgi verilmemektedir.

Dilekçelerin çıkış numaralarının mahpuslara verilmesi gerektiği, mahpuslara dışarıya gönderdikleri ve dışarıdan gelen dilekçe ve mektuplarına ilişkin açıklayıcı ve net bilgi verilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Koşullarda bulunan televizyon ve radyo kanalları idare tarafından kısıtlanmaktadır. Mahpuslar sadece idarenin belirlemiş olduğu kanalları izlenebilmekte ve dinleyebilmektedir. Sadece 20 tane televizyon, 5 tane de radyo kanalına erişilebildiği ve bazı koşullarda sadece radyonun bulunduğu anlaşılmıştır.

Yine mahpuslara istedikleri gazete, dergi ve kitapların verilmediği, muhalif yayın ve yayımlar için idarenin kısıtlamaya başvurduğu gözlemlenmiştir. Evrensel, Birgün ve Yeni Yaşam gazetelerinin verilmediği ve cezaevine gönderilen kitapların çoğunun uygun görülmeyerek geri gönderildiği anlaşılmıştır.

Siirt E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan sevk edilen mahpusların; kitaplarını ve özel eşyalarını almalarına izin verilmediği gözlemlenmiştir.

Hakkında toplatma veya yasaklama kararı verilmemiş süreli veya süresiz yayınların talep edilmesine rağmen hükümlü ve tutuklulara verilmemesinin düşünce ve ifade hürriyeti bakımından ağır bir ihlal olduğu, yapılan incelemelerde ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular tarafından yoğun olarak dile getirilen şikâyetlerden bir tanesi olmuştur. 5275 sayılı Kanunun "Süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı" başlıklı 62. maddesinde; hükümlünün mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahip olduğu, eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitaplarının denetime tâbi tutulamayacağı, kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayının hükümlüye

verilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında genel kural konulduktan sonra son fıkrasında bu hakkın hangi hallerde kısıtlanabileceği belirlenmiştir. Dolayısıyla mahkemelerce yasaklanmamış süreli veya süresiz yayının hükümlülere verilmesinde herhangi bir sakınca bulunmazken cezaevi idaresi tarafından aksi uygulamaların olması ilgili kanun hükmüne aykırı bir uygulamadır.

2- Kapalı ve Açık Görüşler

Mahpusların aileleri ile haftalık ve aylık görüş hakkını kullanırken ciddi dayatmalarla karşı karşıya kaldıkları tespit edilmiştir.

Covid-19 salgını gerekçe gösterilerek son 14 aylık süreçte açık görüşlerin yapılmadığı, sadece kapalı görüşlerin yapıldığı, bu görüşlerin de ailelerden 2 kişiyle sınırlı kaldığı, görüşmelerin toplamda 30 dakika olduğu ve bazı koşullardaki mahpusların sadece 20 dakika kapalı görüş yapabildiği anlaşılmıştır.

Kapalı görüşler esnasında gardiyanların psikolojik baskı uyguladıkları, görüşme kabinlerini terk etmedikleri iddiasında bulunmuş ve bu iddia mahpuslar, mahpus aileleri ve avukatlar tarafından dile getirilmiştir. Yine kapalı görüşlere başlarken mahpuslara teknil dayatıldığı öne sürülmüş ve bu iddia birçok aile ve mahpus tarafından doğrulanmıştır.

Mahpuslara, kapalı görüşler başlarken TC Kimlik Numarası, isim ve soyisimlerini söyleme dayatmasının yapıldığı, ayakta sayımı kabul etmeyen mahpuslara görüş yasağı verildiği ve avukatlarla görüşme yapılması için çağrılan mahpusların ayakkabılarının çıkarılıp üstlerinin çıplak elle arandığı, bu uygulamayı kabul etmeyen mahpuslara avukatlarla görüş yasağı cezası verilmesinden dolayı birçok kişi ile görüşme gerçekleşmemiştir.

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte görüş sürelerinin ne kadar olacağı düzenlenmiştir. Ayrıca görüş süresinin görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletileceği hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca kurum yetkililerinin belirlenen bu sürelerin tam olarak kullanılması konusunda gereken her türlü tedbiri almaları gerekmektedir.

3- Haftalık Telefon Hakkı

Haftada 1 defa olmak üzere 10 dakikalık telefonla aile ile görüşme hakkı pandeminin başlamasıyla açık ve kapalı görüşlerin Covid-19 tedbirleri kapsamında yapılmamasından dolayı bu süre haftalık 20 dakikaya çıkarılmıştır.

Mahpuslar haftalık telefonla konuşma hakkını kullanırken yine teknil dayatmasına maruz kalmaktadır. Teknil verilmemesi halinde telefon görüşmeleri idare tarafından kesilmektedir. Bu konuda yapılan başvurular değerlendirildiğinde bazı mahpusların teknil dayatmasını kabul etmediği için 5 aya yakın süredir aileleriyle haftalık telefonla konuşma hakkından yararlanmadığı tespit edilmiştir.

Yine aynı şekilde mahpusların, telefonların dinlenmesi ve kayda alınmasından dolayı özel görüşme yapamadıkları ve Kürtçe konuşabilmek için idareye Türkçe bilmediklerine dair dilekçe yazmalarının zorunlu olduğu anlaşılmıştır.

b. Cezaevindeki Sağlık Koşulları

Cezaevinde yapılan görüşmeler neticesinde ciddi sağlık sorunları olan mahpusların olduğu tespit edilmiştir. 60 yaş ve üzeri mahpusların ise cezaevi koşulları değerlendirildiğinde cezaevinde bulunmaları ciddi sağlık sorunlara yol açacağı anlaşılmıştır.

Yaşam hakkı kutsal bir hak olup bu hakkın bireyin elinden alınmasının devletlerin inisiyatifinde olmadığı Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde güvence altına alınmıştır. Yaşam hakkı kişiye sıkı sıkı bağlı olan bir haktır.

Yapılan incelemeler sonucunda; astım, prostat, boyun fitiği, varis, topuk diken, Koah, tansiyon hastası olan, bel fitiği, kalp, kanser, kalpte ritim bozukluğu, bacak sendromu rahatsızlığı, kalp/baypass ameliyatı olmuş, verem tedavisi görmüş, görme sorunları yaşayan, bir böbreği alınmış kişiler, görmede sorun yaşayan mahpusların olduğu, genel sağlık sorunlarının iyi olduğu ancak 60 yaş ve üzeri mahpusların ve bazı ağır hasta mahpusların tedavilerinin tam teşekküllü hastanelerde yapılması gerektiği ve bu imkânların tanınmadığı tespit edilmiştir. Cezaevinde yaralı bir mahpus olduğu halde hastaneye götürülmediği, cezaevi revirinin bu ve buna benzer bazı durumlarda yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.

Haftalık, aylık ve olağanüstü durumlarda yapılan koğuş aramalarında gardiyanların tedbirsiz davrandığı ve bu sebeple de bazı mahpusların Covid-19 virüsüne yakalandığı değerlendirilmiştir.

Cezaevine sevklerde, yeni tutuklananların ve hastaneye sevk durumlarında 20 ile 1 ay arası karantina uygulanmaktadır. Karantinada kalmak istemeyen mahpuslar hastalık durumunda hastaneye gitmeyi talep edememe gibi ciddi yaptırımlarla karşılaşmaktadır.

Revire veya doktora hastalık durumunda gitmek ciddi bir şekilde zorlaştırılmış durumdadır. Gerekçe olarak revirde yaşanan yoğunluk iddia edilmektedir. Revire gitmek için yazılan dilekçeler çoğu zaman sonuçsuz kalmaktadır.

Siirt'ten yapılan sevkler sonrasında mahpuslara temizlik malzemesinin verilmediğini, koğuş temizliklerini kendi aldıkları kişisel eşyalarıyla yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Ayrıca birçok koğuşta mahpusla yapılan görüşmelerde pandemiye rağmen idare tarafından temizlik malzemelerinin verilmediği, kendi imkânlarıyla kantinden satın aldıkları gözlemlenmiştir.

Yine mahpusların temiz suya erişiminin olmadığı, içme suyunun sağlıklı olmadığı, günlük su kullanım kotasının az olduğu ve bazı mahpusların sevkleri döneminde 18 gün boyunca yıkanamadıklarını dile getirmiştir.

Mahpuslara yönelik bu durum, TC Anayasasının 17. Ve 56. Maddeleri ile koruma altına alınan sağlık ve yaşam hakkının açık ihlali anlamını taşımaktadır.

c. İşkence ve Diğer Kötü Muameleler

Mahpuslarla yapılan görüşmeler neticesinde, bazı mahpuslar işkence ve kötü muameleye maruz kaldıklarını dile getirmiştir. Özellikle Siirt cezaevinden yapılan sevkler sırasında cezaevi girişinde çıplak aramaya için zorlandıklarını, çıplak aramayı reddettikleri için bir grup gardiyan tarafından kameraların görüş açısından çıkarıldıktan sonra, hakaret, kötü muamele ve işkenceye maruz kaldıklarını, darp edildiklerini ve zorla üstlerinin çıkarıldığını beyan etmişlerdir. Bu beyanlar üzerine yapılan görüşmelerde, görüşülen mahpuslar söz konusu durumu doğrulamıştır.

Yine bazı koğuşlarda ayda bir kere, bazı koğuşlarda ayda 2 kere, bazı koğuşlarda ise haftada 3-4 kere arama yapıldığı, aramalar esnasında pandemiye rağmen çıplak elle arama yapıldığı, ağız içi aramaya varacak kadar onur kırıcı aramaların yapıldığı, aramalar esnasında mahpusların tekmil vermeye zorlandıkları gözlemlenmiştir.

Mahpusların sayım esnasında ayakta tekmil vermeye zorlandığı, ayakta sayım vermeyen mahpusların görüş yasağı ve disiplin cezası aldıkları, mahpusların ayakta sayım esnasında havalandırmaya götürülüp, sesli tek sıra halinde sayımın dayatıldığı, avukat görüşü için çağrılan mahpusun ayakkabısının zorla çıkarıldığı, çıplak elle kaba üst aramasının yapıldığı, bu durumu reddeden mahpusların görüş yasağı aldığı anlaşılmıştır.

Mahpuslara yönelik insanlık onuruna aykırı bir şekilde gerçekleştirilen arama prosedürünün aynı zamanda mahpusların adalete/avukata erişim hakkını kullanılamaz hale getirmiştir.

Bazı mahpusların hiçbir gerekçe gösterilmeden ve rızası alınmadan ayrı koğuşlara alındığı ve bazı mahpusların ise tek kişilik koğuşlara alındığı, yapılan itirazların sonuçsuz kaldığı, yazılan dilekçelere cevap verilmediği beyan edilmiştir. Tek başına koğuşta bulunan bazı hasta mahpusların ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olduğu tespit edilmiştir.

d. Çıplak Arama

Yeni açılan Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na yapılan nakiller ve sevkler esnasında cezaevine girişte mahpusların çıplak aramaya maruz kaldığı bilgisinin tarafımıza ulaşması üzerine; konu ile ilgili tutuklu/hükümlü, aileler ve avukatları ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmeler sonucunda:

Tutuklular duruşmaya götürülürken, tutuklu ve hükümlüler hastaneye götürülürken, başka şehirlerden yapılan nakiller ve Sulh Ceza Hâkimlikleri tarafından tutuklama kararı verilen yeni tutukluların cezaevi giriş-çıkışlarında çıplak aramaya maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Siirt E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na nakledilen tutuklu ve hükümlülerin cezaevi girişinde çıplak arama dayatmasına maruz kaldıkları, çıplak arama dayatmasını kabul etmeyen mahpusların darp edildiği, gardiyanlar tarafından hakaretlere maruz kaldığı ve gardiyanlar tarafından zorla kıyafetlerinin çıkarıldığı yapılan görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır.

Yine mahpusların şalvar, tişörtlerinin ve iç çamaşırlarının çıkarmasını istediklerini, bu şekilde bir arama dayatıldığını, mahpusların bu şekilde aramayı kabul etmemesi üzerine kalabalık bir grup şeklinde infaz koruma memurlarınca kamera bulunmayan bir odaya alınarak

kendilerine hakaret ve küfür edildiği, darp edildiklerini, şalvarların zorla çıkarıldığını ifade etmişlerdir.

Gardiyanların, hükümlü ve tutuklulara insan onuruyla bağdaşmayacak ve kişilik haklarını ihlal edecek şekilde hitap ettiği iddiaları araştırılmış ve bu iddiaların birçok mahpus tarafından doğrulandığı görülmüştür. Bu iddiaların araştırılması ve bu şekilde tavır sergileyen personeller hakkında gerekli soruşturmanın yapılması gerekmektedir.

e. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan görüşmeler neticesinde:

Cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlüler ile yapılan görüşmelerde, mahpusların spor, kültür ve sanat alanıyla ilgili hiçbir şey yapamadıklarını dile getirmişlerdir.

Daha önce ayda iki defa verilen spor hakkından yararlanma izinlerinin sonrasında ayda bir defa düştüğü mahpus beyanları çerçevesinde kayıt altına alınmıştır. Bazı mahpuslar ise son 2 ay içerisinde hiçbir şekilde spor yapmalarına izin verilmediğini dile getirmiştir. Bazı mahpuslar spor faaliyetleri çerçevesinde bir araya geldikleri diğer mahpuslarla konuşmalarına izin verilmediğini belirtmişlerdir.

Diğer mahpuslarla birlikte ortak havalandırmaya idare tarafından izin verilmediği dile getirilmiştir.

Spor dışındaki haklardan da yararlanamadıklarını dile getiren mahpuslar; kültür ve sanat alanında da idare tarafından kısıtlamaların olduğunu belirtmişlerdir. Atölye çalışmalarına izin verilmediğini, hareket alanlarının daraltıldığını ve sadece koğuş ile havalandırma ile sınırlı kaldığını dile getirmişlerdir.

8. ÖNERİLER VE SONUÇ

- 1- Cezaevi idaresinin mahpusların sağlık sorunları ile ilgilenmesi, tedavilerin vaktinde yapılması bireyin sağlık hakkı kapsamında olup hasta mahpusların hastaneye tedavi amaçlı götürülmesi ve revir şartlarının iyileştirilmesi,
- 2- Hükümlü ve tutukluların; sosyal faaliyet olan ortak alanlardan yararlanması, yasalarca tanınmış haklara uygun bir şekilde yapılması, havalandırma, spor vb. hakların mahpusların yararı göz önünde bulundurularak arttırılması, havalandırma ve spor haklarının engellenmemesi,
- 3- Kitap, dergi ve gazetelere getirilen kısıtlamaların kaldırılması, mahpusların istedikleri yayın ve yayımlara ulaşabilme imkânının sağlanması, mahpuslar tarafından idareye hitaben yazılan dilekçelere ve taleplere etkin bir şekilde cevap verilmesi, televizyon ve radyo kanal çeşitliliğinde veya sayısında iyileştirmeye gitmesi, cezaevi içi ve cezaevi dışı mektuplaşmaların engellenmesine yönelik kısıtlamaların ortadan kaldırılması,

- 4- Koşullarda yapılan aramalarda özel eşyalara el konulması ulusal ve uluslararası hukukla bağdaşmamaktadır. Bu tür uygulamaların derhal son bulması,
- 5- Kötü muamele ve işkence iddialarının etkin bir şekilde soruşturulması, infaz savcısının ve cezaevi idaresinin bu konuda şeffaf olması ve ilgililer hakkında soruşturma başlatması, ilgililerin açığa alınması,
- 6- Ayakta sayım uygulamalarına son verilmeli, ayakta sayım dayatmalarına karşı çıkan mahpusların almış olduğu disiplin cezalarının idare tarafından iptal edilmesi, tek hücre uygulamasının son bulması,
- 7- Mahpuslara ihtiyacı olan temizlik malzemesinin verilmesi, koğuş bakımının ve temizliğinin pandemi koşulları da göz önünde bulundurularak sağlanması, mahpusların temiz ve yeteri kadar suya erişimi önündeki engelin kaldırılması,
- 8- Telefon görüşmeleri esnasında teknil verilmediği takdirde telefon görüşmelerinin kesilmesi ve telefon görüşmelerinde mahpusların Türkçe bilmemesi durumunda idareye dilekçe verme zorunluluğunun kaldırılması, açık görüşlerin yapılmaması ile yapılan kapalı görüşlerde gardiyanların odayı terk etmemesi ve görüş öncesi mahpusların teknil vermeye zorlanma uygulamasına son verilmesi, gardiyanların; mahpusların özel hataya saygı ilkesi gereği görüş kabinlerinden uzaklaştırılması, gardiyanların; mahpusları göremeyecek ve duyamayacak bir noktada durması, Yapılan telefon görüşmelerinin ve kapalı görüşlerin yine özel hayata saygı ilkesi gereği dinlenmemesi,
- 9- Aylık veya olağanüstü koğuş aramalarının usulüne uygun yapılması, aramalar yapılırken mahpusların özel eşyalarına el konulmaması ve aramaların pandemi koşulları dikkate alınarak mümkün olabilecek en az personelle yapılması,
- 10- Cezaevine giden tutuklu ve hükümlü aileleri, ziyaretçileri ve avukatlarının cezaevi ulaşımı ile ilgili zorlukların ortadan kaldırılması için yetkili merciler tarafından en kısa zamanda bir kararın alınması ve günde en az bir defa olmak üzere Batman ili merkezinden cezaevine gidecek bir toplu taşıma aracının tesis edilmesi

Gerekmektedir.

İnsan Hakları Derneği(İHD) Batman Şubesi Cezaevi Komisyonu tarafından 17.04.2021-01.06.2021 tarihleri arasında dernek şubemize yapılan Batman Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşanan insan hakları ihlalleri başvuruları üzerine komisyonumuzun Batman Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan tutuklu/hükümlüler, aileleri ve avukatları ile; yüz yüze, telefon ve e-mail kanalıyla, elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz kamuoyuna saygı ile arz olunur.

İHD BATMAN ŞUBESİ CEZAEVİ KOMİSYONU